

ОБЛІК ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЙОГО ВДОСКОНАЛЕННЯ

THE ACCOUNTING OF FINANCIAL RESULT OF ACTIVITY OF THE ENTERPRISE AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

Онищенко О.В.

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та фінансів,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

Костогриз А.В.

магістрант,
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського

У статті розглянуто проблеми формування та обліку фінансових результатів. Розкрито поняття фінансових результатів як економічної категорії з урахуванням поглядів вітчизняних та зарубіжних науковців. Окреслено вплив облікової політики на формування фінансових результатів підприємства. Надано пропозиції щодо покращення та удосконалення обліку фінансових результатів.

Ключові слова: фінансові результати, доходи, витрати, прибуток, збиток.

В статье рассмотрены проблемы формирования и учета финансовых результатов. Раскрыто понятие финансовых результатов как экономической категории с учетом мнений отечественных и зарубежных ученых. Очерчено влияние учетной политики на формирование финансовых результатов предприятия. Даны предложения по улучшению и совершенствованию учета финансовых результатов.

Ключевые слова: финансовые результаты, доходы, расходы, прибыль, убыток.

The article deals with the problems of formation and accounting of financial results. The concept of financial results as an economic category, taking into account the views of domestic and foreign scientists. The influence of accounting policy on the formation of financial results of the enterprise has been outlined. Suggestions for improvement and improvement of accounting of financial results have been gave.

Key words: financial results, income, expenses, profit, loss.

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки діяльність суб'єктів господарювання спрямована на отримання максимально можливої економічної вигоди, що знаходить свій прояв у фінансових результатах. За позитивного фінансового результату забезпечується зміцнення бюджету держави, сприяння інвестиційній привабливості, діловій активності підприємств у виробничій і фінансовій сферах. Тому визначення шляхів збільшення фінансового результату як важливого показника ефективності діяльності підприємства є важливим завданням будь-якого суб'єкта господарювання.

Нині багато підприємств є неприбутковими або малоприбутковими, однак найважливішим показником, що характеризує ефективність фінансової діяльності підприємства, є фінансовий результат: прибуток чи збиток. Фінансовий результат діяльності – це важливий показник, який цікавить всіх користувачів облікової інформації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Цю тему досліджували такі вітчизняні вчені, як Ф.Ф. Бутинець [1, с. 680], А.Г. Загородній [2, с. 1072], Г.Л. Вознюк [2, с. 1072], С.Л. Лондар [3, с. 384], О.В. Тимошенко [3, с. 384], С.В. Мочерний [4, с. 607], В.М. Опарін [5, с. 357], М.С. Пушкар [6, с. 628], Р.В. Скасюк [7], Н.М. Ткаченко [8, с. 976], Л.М. Худолій [9, с. 167], М.С. Чебанова [10, с. 671], С.С. Василенко [10, с. 671], але вона залишається актуальною в умовах сьогодення і має бути досліджена.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Провідні вчені внесли вагомий внесок у розвиток обліку фінансових результатів, проте облік фінансового результату та пошук шляхів його вдосконалення потребують детального дослідження та надання пропозицій для практичної діяльності у зв'язку з постійною зміною нормативної бази. Так, зокрема, потребує вивчення облік фінансового результату та

його складників – доходів та витрат – в умовах переходу вітчизняних підприємств на міжнародні стандарти фінансової звітності.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження особливостей обліку фінансових результатів підприємства та розроблення рекомендацій щодо його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головною метою створення та подальшої діяльності будь-якого господарюючого суб'єкта, незалежно від його виду діяльності чи форми власності, є отримання остаточного фінансового результату, тобто прибутку. Отже, фінансовий результат – це прибуток або збиток, який отримує господарюючий суб'єкт внаслідок своєї діяльності.

Тема обліку фінансових результатів є завжди актуальною та предметом суперечок для багатьох науковців у сфері бухгалтерії й управління підприємством. У таблиці 1 наведено трактування поняття фінансового результату різними науковцями.

З таблиці бачимо, що думки вчених щодо визначення поняття «фінансовий результат» різняться, тому, на нашу думку, найбільш доречним є трактування, що фінансовий результат – це різниця між сумою доходів та сумою витрат підприємства, отриманими в результаті господарської діяльності. Якщо у кінцевому результаті перевищують доходи над витратами, то отримуємо прибуток, якщо навпаки – збиток.

Регулювання фінансових результатів здійснюється за допомогою: Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні, НП(С)БО № 1 «Загальні вимоги до

фінансової звітності», НП(С)БО № 2 «Консолідована фінансова звітність», П(С)БО № 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах», П(С)БО № 15 «Дохід», П(С)БО № 16 «Витрати», МСФЗ № 18 «Дохід», Плану рахунків в Україні та Інструкції щодо його використання та ін. [11].

Основні бухгалтерські проведення, які складаються під час визначення фінансового результату, наведені в таблиці 2.

Правильний вибір облікової політики підприємства є важливим для обліку фінансових результатів, а саме: вибір методу амортизації, методу оцінки вибуття запасів, нарахування резерву сумнівних боргів та інші. Це має значний вплив на формування фінансових результатів та знаходить своє відображення у фінансовій звітності підприємства [12, с. 323–324].

Основні елементи облікової політики, що впливають на формування фінансових результатів підприємства, зображено на рис. 1.

Для покращення обліку фінансових результатів пропонуємо запровадити таке :

– по-перше, на законодавчому рівні створити таку дефініцію як фінансовий результат, уточнити показники, які характеризують фінансові результати підприємства;

– по-друге, збільшити перелік кваліфікаційних ознак, які дадуть змогу в майбутньому розробити систему та механізми управління окремими складниками фінансових результатів для управління рівнем фінансових результатів у довгостроковій та короткостроковій перспективах.

– по-третє, розробити спеціальні реєстри – аналітичні відомості про фінансові результати

Таблиця 1

Трактування терміна «фінансові результати»

Науковці	Фінансові результати – це
Бутинець Ф.Ф. [1, с. 680]	Зіставлення доходу та витрат підприємства, зображених у звіті. Прибуток або збиток організації.
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [2, с. 1072]	Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді.
Лондар С.Л., Тимошенко О.В. [3, с. 384]	Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період
Мочерний С.В. [4, с. 607]	Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках
Опарін В.М. [5, с. 357]	Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат. Перевищення доходів над витратами становить прибуток, навпаки збиток.
Пушкар М.С [6, с. 628]	Прибуток або збиток, отриманий в результаті господарської діяльності.
Скасюк Р.В. [7]	Якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства
Ткаченко Н.М. [8, с. 976]	Доходи діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності
Худолій Л.М. [9, с. 167]	Зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством
Чебанова М.С., Василенко С.С. [10, с. 671]	Прибуток або збиток, одержаний від діяльності підприємства

для узагальнення облікової інформації з метою задоволення інформаційних потреб різних користувачів.

Сьогодні нормативно-правові акти, що призначені для регламентування порядку визначення фінансових результатів діяльності підприємства, взагалі не містять класифікації фінансових результатів, яка могла б бути використана для створення ефективних інформаційних облікових моделей.

Основним недоліком є те, що в чинному плані рахунків бухгалтерського обліку на субрахунках 791 рахунку «Результат операційної діяльності» та 792 «Результат фінансових операцій» насправді з'єднані два види діяльності, а саме на субрахунку 791 – основна та операційна діяльність, а на 792 – фінансова діяльність [13, с. 64–70].

Пропонуємо до плану рахунків внести такі зміни:

– до субрахунку 791 відкрити два рахунки третього порядку: 7911 «Результат від операційної діяльності»;

– до субрахунку 792 відкрити два рахунки третього порядку: 7921 «Результат від інвести-

ційної діяльності» та 7922 «Результат від фінансової діяльності».

Рахунку 79 «Фінансові результати» визначає прийняття кінцевого результату за певною діяльністю: операційною, фінансовою, іншою звичайною та надзвичайних подій. Потім після списання на відповідні субрахунки доходів і витрат необхідно визначити різницю і списати на 44 рахунок «Нерозподілені прибутки» [14].

Вважаємо за необхідне запровадити до рахунка 44 «Непокріті прибутки» нові субрахунки за видами діяльності, а саме:

– 441 «Прибуток (збиток від операційної діяльності)»;

– 442 «Прибуток(збиток) від фінансових операцій»;

– 443 «Прибуток (збиток) від іншої звичайної діяльності»;

– 444 «Прибуток, використаний у звітному періоді»;

– 445 «Нерозподілений прибуток».

Таким чином, класифікація за видами діяльності на рахунках 44 «Непокріті прибутки» і 791 «Результат операційної діяльності» допоможе перевіряти вплив результатів окремого виду

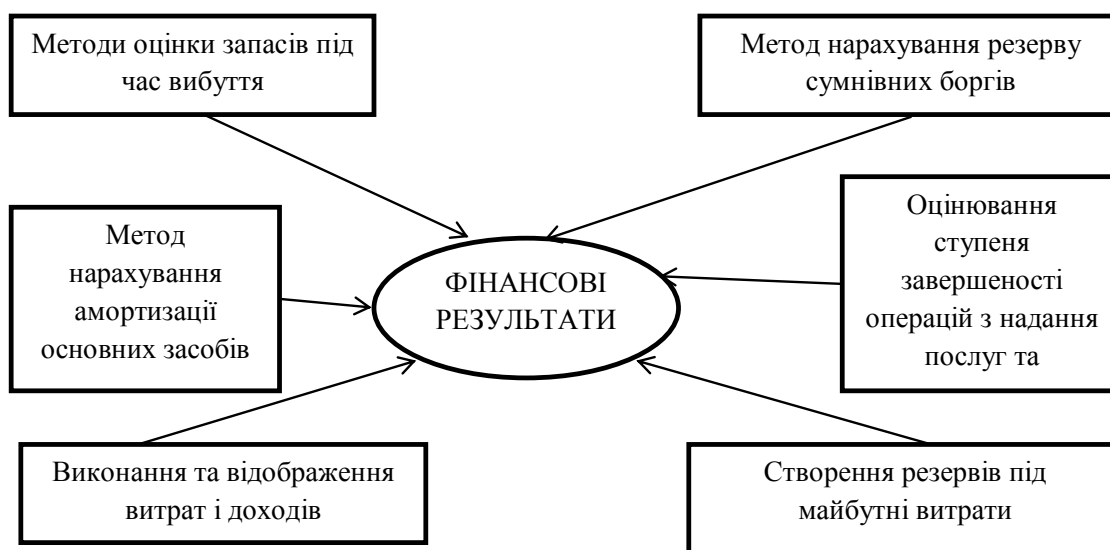

Рис 1. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати

Таблиця 2

Кореспонденція рахунків з обліку фінансового результату

№ п/п	Зміст господарської операції	Дт	Кт
1	Списано собівартість реалізації продукції	791	90
2	Списано адміністративні результати на фінансовий результат	791	92
3	Списано витрати на збут на фінансові результати	791	93
4	Списано інші операційні витрати на фінансовий результат	791	94
5	Списано податок на прибуток за даними бухгалтерського обліку	791	981
6	Списано інші звичайні витрати на фінансовий результат	793	97
7	Списано результат від реалізації на фінансові результати	703	791
8	Списано інші операційні доходи на фінансові результати	71	791

діяльності на загальний кінцевий результат підприємства. Це дасть змогу бачити інформацію внутрішнім користувачам для прийняття управлінських рішень щодо удосконалення результатів за конкретним напрямом діяльності підприємства.

Висновки. Таким чином, фінансовий результат – це приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період. Інформація про фінансові результати відображається у фінансовій звітності та є загальнодоступною інформацією для визначення показників ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства.

У фінансових звітах підприємства є доступною інформація про фінансовий результат,

що важлива для визначення коефіцієнтів ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості.

Для удосконалення обліку фінансових результатів необхідно здійснити такі кроки:

1) на законодавчому рівні закріпити поняття «фінансові результати», уточнити перелік показників, які їх характеризують;

2) розширити перелік кваліфікаційних ознак;

3) запровадити єдині кваліфікаційні ознаки і розмежування їх за видами діяльності, використання рахунків третього порядку;

4) впровадити реєстри аналітичного обліку фінансових результатів для узагальнення облікової інформації з метою задоволення інформаційних потреб різних користувачів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бутинець Ф.Ф. Економічний аналіз. Житомир: Рута, 2003. 680 с.
2. Загородній А.Г. Фінансово економічний словник К: Знання, 2007. 1072 с.
3. Лондар С.Л., Тимошенко О.В. Фінанси: навч. посібник для ВНЗ. Вінниця: Нова Книга, 2009. 384 с.
4. Мочерний С.В., Симоненко В.К., Секретарюк В.В., Устенко. А.А. Основы экономической теории. К: Общество «Знання», 2000. 607 с.
5. Опарін В.М. Фінанси загальна теорія. КНЕУ, 2000. 357 с.
6. Пушкар М.С. Фінансовий облік: підручник. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 628 с.
7. Скасюк Р.В. Сутність і значення фінансових результатів у системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств). URL: http://www.nbuv.gov.ua/portal1/natura1/npkntu_e.
8. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність: Підручник. 5-те вид. допов. і перероб. К: Алерта, 2011. 976 с.
9. Худолій Л.М. Теорія фінансів : навчально-методичний посібник. К: Вид-во Європ унту, 2003. 167 с.
10. Чебанова М.С., Василенко С.С. Бухгалтерський облік: навчальний посібник. Київ: Академія, 2002. 671 с.
11. Н(С)БО № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» затверджено наказом Міністерства Фінансів України від 07.02.2013р № 73 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws>.
12. Ратушна М. Вплив елементів облікової політики на фінансові результати. 2010. № 5. С. 323–324.
13. Самохін Л.В. Протиріччя в методах обліку доходів і витрат та шляхи їх усунення. Наукові праці ДонНТУ. 2003. Серія: економічна, вип. 68. с. 64–70.
14. Інструкція щодо застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку, активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій, затверджене наказом Міністерства Фінансів України від 30.11.99р № 291. URL: <http://vobu.ua/ukr/documents/item/nakaz-ministerstva-finansiv-ukrajini>.